

CASTELLS CATALANS

Nom del castell: Ivorra

Data de construcció: segle XI

Municipi: Ivorra

Comarca: Segarra

Altitud: 569 m

Coordenades: E 366714.5, N 4625895 (ED50 UTM 31N). Longitud: 01° 23' 42.8" Latitud: 41° 46' 18.7" (ETRS89 Geodèsiques)

Com arribar-hi: passat Castellfollit de Riubregós i seguint per la carretera C-1412 s'arriba a Torà on cal prendre la LV-3003 que després de 5 Km ens durà a Ivorra.

La història d'aquesta vila és indestruïble de la del seu castell, a redós del qual es va originar la població. Una de les primeres notícies de la fortalesa data del 1042, any en què

Guitard i el seu fill Arnau van vendre als esposos Ramon i Sança una peça de terra situada dins el terme del castell, en un indret anomenat Feixa. Sembla que el domini eminent del lloc era en mans dels comtes d'Urgell, els quals l'any 1076 van cedir a la canònica de Santa Maria de Solsona totes les esglésies d'Ivorra. La cessió devia comportar, a més, totes les possessions d'aquests temples, per això l'esmentada canònica va esdevenir una de les principals propietàries del terme. En aquest sentit sabem que el paborde de Solsona tenia el dret de nomenar els castlans, i posteriorment, els batlles.

A partir del s. XII la castlania del castell donà origen a un llinatge de castlans cognomenat Ivorra, alguns membres del qual van ser canonges de Santa Maria de Solsona.

El comte Ermengol VII d'Urgell va llegar en testament l'any 1167 el castell d'Ivorra al seu fill, el comte Ermengol VIII, tot i que a la darrereria del s. XII hi ha notícies de la intervenció al terme dels Odena i els Cervera, els quals hi devien posseir drets. Per circumstàncies desconegudes, probablement per parentiu, la fortalesa del lloc passà als Cardona, els quals consten com a senyors del lloc des del s. XIV fins a la desamortització del s. XIX.

IVORRA

Un dels carrerons de la vila d'Ivorra.

La vila

El nucli medieval, nascut a l'entorn del castell, formà una vila closa. Encara se'n conserva l'empremta en el traçat dels carrers situats a la banda oest de la fortalesa. La trama dibuixa un conjunt de carrerons estrets que alineaven les cases en forma circular. Tot el perímetre quedava clos per una muralla, de la qual es conserven encara alguns trams. Tanmateix, el vestigi principal és el portal situat a la banda oest de la part baixa del nucli antic, format per un gran arc adovellat. Sota la Plaça Major de la vila es conserva —restaurada i habilitada com a espai cultural—, l'antiga cisterna de la població, construïda probablement al s. XIII; és una edificació de planta rectangular coberta amb volta de quart d'esfera una mica aplanada, i presenta una obertura quadrada al mig per a accedir-hi des de fora.

El castell

De l'antiga fortalesa tan sols és visible actualment la torre mestra, que ateny uns 20 m d'alçada i és de base circular. Per la seva situació cèntrica dins la vila, aquesta construcció fou aprofitada per a instal·lar-hi el dipòsit d'aigua a la part superior, mentre que el primer pis va ser habilitat en altres

La torre dins de la vila d'Ivorra.

temps com a presó municipal, i s'hi accedia per una porta amb llinda i muntants, situada a 4 m d'alçada, segurament en el mateix emplaçament de l'original. A l'exterior, la torre conserva a la part baixa el parament original fet de grossos carreus de pedra força ben escairats. Es va consolidar l'any 1973, a càrrec de la Direcció General de Belles Arts.

Nota: extret del volum *La Segarra* de la Catalunya Romànica d'Editorial Pòrtic, juny de 2001
Jordi Gironès Vilardebò
abril de 2010

